

В.В. Сидоренко

**ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ
ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА НА ЗАСАДАХ
КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ:**

Щоденник міжкурсого періоду

Навчальний посібник

Частина III

**ЩОДЕННИК
МІЖКУРСОВОГО ПЕРІОДУ
ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА**

УДК 378.14:811.161.2
ББК 74.584(4Укр)738.8
С 34

Затверджено Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для організаторів післядипломної педагогічної освіти, слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників та студентів вищих педагогічних навчальних закладів
(Лист № 1/11-1628 від 11.03.2010 р.)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 3/1 від 26.10.2009 р.)

Автор:

Сидоренко В.В. – доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін та методики їх викладання Донецького ОблППО, кандидат філологічних наук, учитель вищої кваліфікаційної категорії

Науковий консультант:

Е.М. Соф'яни, кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент АПН України

Рецензенти:

Г.В. Єльнікова, доктор педагогічних наук, професор (Київський ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» АПН України);

Г.І. Мартинова, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального мовознавства і прикладної лінгвістики (Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького);

Л.Г. Чернікова, проректор з науково-педагогічної роботи, доцент (Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти)

С 34. Сидоренко В.В. **Професійно-особистісне зростання вчителя-словесника на засадах кредитно-модульної системи: Щоденник міжкурсового періоду:** Навчальний посібник: У 3 ч. – Ч. III. – Донецьк: Каштан, 2010 – 36 с.

У навчальному посібнику розглядається впровадження кредитно-модульної системи підвищення кваліфікації на курсах вчителів української мови та літератури як інноваційний шлях для забезпечення мобільності й конкурентноспроможності педагога, якісної неперервної освіти в умовах створення єдиного європейського освітнього простору. В основу інноваційної системи підвищення кваліфікації покладено багатовимірну циклічну модель професійно-особистісного зростання вчителя-словесника, визначено етапи міжтестастійного циклу за кредитно-модульною системою організації навчання, форми роботи на виділених етапах. Подано розподіл залікових кредитів на всіх етапах міжтестастійного періоду. Розроблено критерії оцінювання участі вчителя-словесника в інформаційно-мотиваційному блоці кредитного (змістового) модуля навчальної програми. Вміщено пакет психолого-андрагогічних діагностик для самооцінки і самоконтролю педагога. Запропоновано форму залікової кредитної книжки – Щоденник слухача курсів (Частина II) і Щоденник міжкурсового періоду (Частина III).

Для працівників системи післядипломної педагогічної освіти, тьюторів, лекторського складу та слухачів курсової підготовки за кредитно-модульною системою організації навчання, керівних і педагогічних працівників, методистів рай(міськ)МК, також усіх, хто цікавиться питаннями модернізації вітчизняної системи післядипломної педагогічної освіти, тієї когорти освітян, яка дбає про акме-орієнтоване неперервне самотворення, саморозвиток, самовдосконалення і самореалізацію, підвищення професійно-фахового й індивідуально-особистісного рівня протягом усього життя.

© Сидоренко В.В., 2010

ЗМІСТ

Вхідна анкета педагога.....	5
I. Модульна програма професійно-фахового й індивідуально-особистісного розвитку вчителя-словесника в міжкурсовий період.....	6
II. Професійне портфоліо досягнень учителя-словесника в міжкурсовий період.....	17
2.1. Проведені в міжкурсовий період відкриті уроки, майстер-класи, позакласні заходи.....	16
2.2. Створений методичний продукт міжкурсового періоду.....	17
2.3. Участь педагога в професійних конкурсах	18
2.4. Участь учителя-словесника в освітянських заходах обласного, всеукраїнського, міжнародного рівнів.....	19
2.5. Контрольно-оцінювальна діяльність учителя.....	20
2.6. Рівень професійно-особистісного зростання вчителя-словесника протягом міжтестастійного циклу.....	21
III. Розподіл залікового кредиту на міжкурсовому періоді професійно-особистісного розвитку вчителя-словесника ...	22
IV. Співвідношення вимог до кваліфікаційних категорій і педагогічних звань та міжтестастійного кредиту педагога...	33

ВХІДНА АНКЕТА ПЕДАГОГА

Людина реалізується лише тією мірою, якою вона створює свій світ, і створює його за допомогою трансформувальної праці.

Пауло Фрейде

1. ТЕМАТИКА КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ: _____

2. РІК ПРОХОДЖЕННЯ КУРСОВОЇ ПІДГОТОВКИ: _____

3. ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КРЕДИТ КУРСОВОГО ЕТАПУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ (у балах): _____

4. РЕЙТИНГ НА КУРСОВОМУ ЕТАПІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ: _____

5. ДОКУРСОВА МЕТОДИЧНА ТЕМА: _____

6. ТЕМА ПІСЛЯКУРСОВОГО ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ (створений методичний продукт): _____

7. ПЕДАГОГІЧНИЙ СТАЖ: _____

8. КВАЛІФІКАЦІЙНА КАТЕГОРІЯ: _____

9. ПЕДАГОГІЧНЕ ЗВАННЯ: _____

	проектом										
4.	Звіт про виконану роботу на міжкурсовому етапі										
5.	Проходження курсів спеціалізації з інших предметів, навчання в аспірантурі, наявність наукового ступеню, вченого звання										
6.	Інші форми										
II.	ДОСЛІДНИЦЬКО-ПОШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ										
7.	Індивідуальна науково-дослідна, експериментальна робота										
8.	Пошук, розробка й експериментальна перевірка нових зразків перспективного педагогічного досвіду										
9.	Створення авторської методики, технології										
10.	Реалізація положень власної концепції на основі розробки й апробації авторської програми, навчального посібника, комплексу тощо										
11.	Науковий звіт (реферат, доповідь, стаття, монографія чи інші форми наукової продукції) з проблеми дослідження										
12.	Виступ із проблеми дослідження (обмін ППДС): <ul style="list-style-type: none"> ▪ на засіданнях педагогічної ради; ▪ методичних об'єднаннях; 										

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ на педагогічних читаннях; ▪ батьківських зборах; ▪ у Школі молодого творчого вчителя (методиста, керівника) 											
13.	Узагальнення власного досвіду, систематизація і опис методичних прийомів, форм і методів роботи											
14.	Розробка моделей, положень, структури й механізмів організації НВП. Розробка критеріїв, норм, що використовуються в навчальній діяльності											
15.	Методичний посібник з програми дослідження, випуск методичних бюлетенів, методичних рекомендацій для учителів, учнів, батьків											
16.	Збірка творчих, дослідницьких і проектних робіт учнів з проблеми дослідження											
17.	Комп'ютерна презентація результатів дослідження для впровадження в досвід роботи інших педагогів											
18.	Хрестоматії, підручники, посібники, збірники дидактичних матеріалів											
19.	Конференції, семінари, проблемні семінари, семінари-практикуми, інтерактивні семінари, інтернет-семінари, психолого-педагогічні семінари з проблеми дослідження											
20.	Інші форми											

III.	ПРАКТИЧНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ									
21.	Виконання експериментальної роботи під керівництвом наукового співробітника, працівника ВНЗ									
22.	Апробація в інноваційному режимі ідей учителів-новаторів, інноваційних технологій, форм, методів, прийомів роботи									
23.	Розробка дидактичних матеріалів до уроків, текстів письмових робіт, тестових завдань різних форматів, виготовлення наочних матеріалів									
24.	Відкриті уроки, взаємовідвідування уроків, уроки-панорами									
25.	Аналіз, самоаналіз уроків									
26.	Проведення майстер-класів									
27.	Введення в практику власного розробленого комплексу дидактичних матеріалів									
28.	Проведення занять, тренінгів, розробка змістових модулів для райметодкабінету, ІППО, Школи молодого творчого вчителя(керівника, методиста)									
29.	Обладнання кабінетів, майстерень, куточків									
30.	Наставництво, стажування									
31.	Інші форми									

IV.	КООПЕРАТИВНА ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ										
32.	Участь у творчих групах, мікрогрупах, фокус-групах, динамічних, ініціативних групах, клубі творчих учителів в напрямку генеральної ідеї, у сфері групової інноваційної діяльності										
33.	Робота над колективною науково-методичною темою, кооперативним творчим проектом										
34.	Розробка колективних програм, виконання колективних досліджень										
35.	Складання та обговорення поурочних і методичних розробок; спільна підготовка та вивчення складних у методичному плані тем, розділів програми										
36.	Спільне складання й обговорення планів різних форм позакласної роботи (вікторин, олімпіад, шкільних свят, декад української мови та літератури тощо)										
37.	Інші форми										
V.	УЧАСТЬ УЧИТЕЛЯ В МЕТОДИЧНІЙ РОБОТІ										
38.	Участь у роботі методичних об'єднань (доповідь, виступ, лекції тощо): <ul style="list-style-type: none"> • шкільних; • міжшкільних; • районних 										

49.	Участь в організованих рай(міськ)методкабінетами формах звітності щодо виконання завдань міжгестаційного періоду, творчої реалізації обраних педагогами міжгестаційних творчих проєктів												
50	Інші форми												
VI.	КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ												
51.	Показники моніторингових досліджень навчальних досягнень учнів з української мови та літератури												
52.	Показники річного оцінювання ЗУНів учнів з предмета												
53.	Підготовка учнів до участі в конкурсах, предметних олімпіадах, змаганнях тощо												
54.	Підготовка учнів до ЗНО												
55.	Інші форми												
VII.	ПСИХОЛОГО-МОТИВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ												
56.	Аналіз професійно-особистісних характеристик учителя, виявлення												

	здібностей, нахилів, потреб, психологічної готовності до роботи в сучасній школі												
57	Професійна мотивація: наявність позитивно-гармонійної «Я-концепції», індивідуально-особистісної траєкторії розвитку в міжкурсовий період з урахуванням власних здібностей, можливостей, ціннісних орієнтацій та напрямків зростання												
58.	Наявність самоустановки на досягнення максимальних навчальних результатів; рівень самоорганізації педагогічної діяльності, ступінь уміння організувати власну професійну діяльність.												
59.	Уміння і навички соціальної перцепції, навички рефлексії, уміння оцінки й аналізу міжособистісних ситуацій, регулювання емоційної сфери; вибір ефективної комунікативно-поведінкової стратегії, варіанту поведінки в ситуаціях міжособистісної взаємодії, відкритість новому соціальному досвіду												

60.	Проведення педагогічної психодіагностики щодо виявлення особистісної готовності учня до навчання з метою вирішення конкретної педагогічної задачі, використання отриманих даних у НВП; планування системи корекційно-розвивальних заходів								
61.	Системна мотивація кожного уроку та тематичного блоку взагалі. Відображення в планах оптимального мотиваційного комплексу діяльності педагога: <ul style="list-style-type: none"> ● внутрішня мотивація ● зовнішня позитивна мотивація ● зовнішня негативна мотивація 								
62.	Педагогічне цілепокладання, планування діяльності, прогнозування результатів власної роботи								
63.	Створення на уроці і позаурочній діяльності умов для індивідуального суб'єктного досвіду кожного учня, врахування своєрідності інтелектуальної саморегуляції, інтелектуального темпу, балансу конвергентних і дивергентних								

	здібностей, пізнавального стилю тощо									
64.	Створення інтелектуально-психологічного комфорту та ситуацій успіху урочної та позаурочної діяльності									
65.	Інші форми									
УСЬОГО БАЛІВ ЗА РІК										
ЗАГАЛЬНА СУМА БАЛІВ У МІЖКУРСОВИЙ ПЕРІОД										
ЗАЛКОВИЙ КРЕДИТ УЧИТЕЛЯ (за роками)										
ЗАЛКОВИЙ ОСВІТНІЙ КРЕДИТ МІЖКУРСОВОГО ПЕРІОДУ										

Голова шкільного методоб'єднання

*Директор навчального закладу
(печатка)*

*Завідуючий міським(районним)
методкабінетом
(печатка)*

II. ПРОФЕСІЙНЕ ПОРТФОЛІО ДОСЯГНЕНЬ УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В МІЖКУРСОВИЙ ПЕРІОД ¹

2.1. ПРОВЕДЕНІ В МІЖКУРСОВИЙ ПЕРІОД ВІДКРИТІ УРОКИ, МАЙСТЕР-КЛАСИ,
ПОЗАКЛАСНІ ЗАХОДИ

№ з/п	Тема заходу	Дата проведення
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		

¹ Професійне портфоліо або портфель досягнень педагога – це збірка систематизованих та узагальнених матеріалів, документів чи інших свідочств про досягнення і прогрес в педагогічній діяльності працівника

2.2. СТВОРЕНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ МІЖКУРСОВОГО ПЕРІОДУ

(професійне портфоліо, проект, навчальна програма, підручники, посібники, навчально-методичні розробки, комплекси, методичні рекомендації, дидактичні матеріали, статті, хрестоматії, збірки творчих робіт учнів, комп'ютерні презентації тощо)			
№ з/п	Форма методичного післякурсного продукту	Назва методичного післякурсного продукту	Дата виходу
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			

2.3. УЧАСТЬ ПЕДАГОГА В ПРОФЕСІЙНИХ КОНКУРСАХ

№ з/п	Назва	Результат	Дата
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			

**2.4. УЧАСТЬ УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В ОСВІТЯНСЬКИХ ЗАХОДАХ
ОБЛАСНОГО, ВСЕУКРАЇНСЬКОГО, МІЖНАРОДНОГО РІВНІВ**

№ з/п	Назва заходу (семинар, конференція, конгрес, тренінг, майстер-клас, конкурс)	Тема	Дата проведення заходу	Форма участі (учасник, доповідач, слухач, тренер, член журі; виступ, доповідь)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				

2.5. КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ

Рівень навчальної компетентності учнів, базових компетенцій

№	Динаміка навчальних досягнень, сформованих компетенцій учнів (%)	За роками			
1.	Результати моніторингових досліджень навчальних досягнень учнів з української мови				
2.	Результати моніторингових досліджень навчальних досягнень учнів з української літератури				
3.	Результати річного оцінювання з української мови				
4.	Результати річного оцінювання з української літератури				
5.	Результати ЗНО з української мови та літератури				

Досягнення учнів в конкурсах, олімпіадах, турнірах

№ з/п	Участь в олімпіадах, конкурсах	Шкільний рівень			Районний (міський) рівень			Обласний рівень			Всеукраїнський рівень		
		Рік	Результат	Прізвище, ім'я учня	Рік	Результат	Прізвище, ім'я учня	Рік	Результат	Прізвище, ім'я учня	Рік	Результат	Прізвище, ім'я учня
1.	Предметні олімпіади												
2.	МАН												
3.	Учнівські конкурси:												
3.1.													
3.2.													
3.3.													
3.4.													

4.	Інші творчі конкурси (змагання, турніри)																			
4.1.																				
4.2.																				
4.3.																				
4.4.																				

**2.6. РІВЕНЬ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО
ЗРОСТАННЯ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА ПРОТЯГОМ МІЖАТЕСТАЦІЙНОГО ЦИКЛУ**

№ з/п	Параметри вимірювання професійно-особистісного зростання вчителя-словесника	Рівень зростання			
		Репродуктивний	Оптимальний	Системно-моделювальний	Творчий (інноваційний)
1.	Результати підвищення кваліфікації вчителя під час курсового періоду				
2.	Діагностичні результати самооцінки та самоконтролю вчителя-словесника в міжатестаційний період				
3.	Рівень когнітивно-технологічної, науково-методичної, аналітико-рефлексивної, психолого-педагогічної компетентності				
4.	Результативність професійної діяльності: динаміка навчальних досягнень учнів				
5.	Результативність власного професійного становлення, фахово-особистісного зростання протягом міжатестаційного циклу				
6.	Заліковий міжатестаційний освітній кредит учителя-словесника				

III. РОЗПОДІЛ ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ НА МІЖКУРСОВОМУ ПЕРІОДІ ПРОФЕСІЙНО- ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Організація неперервної освіти вчителя-словесника в пролонгований післякурсний період на підставі поєднання модульних технологій навчання і залікових одиниць передбачає діяльність педагога щодо виконання завдань міжкурсного періоду, зокрема моделювання і реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії, удосконалення професійної компетентності й конкретних груп компетенцій відповідно до власних можливостей, фахових зацікавлень і професійної підготовки, накопичення міжкурсного кредиту за виконання певних форм і видів діяльності, ведення Щоденнику міжкурсного періоду, розробку й презентацію індивідуального творчого проекту (створення методичного продукту, творчого портфолію, кейсу тощо), за результатами роботи визначення власного рейтингу (підсумкового міжкурсного кредиту). Шлях професійно-особистісного зростання словесника на міжкурсному періоді складається з таких індивідуальних освітніх траєкторій:

- 1) індивідуальна траєкторія виконання завдань модульної програми підвищення кваліфікації як системи форм і методів роботи з вибором індивідуального рівня і терміну виконання;
- 2) індивідуальна траєкторія планування і створення методичного продукту післякурсного етапу;
- 3) індивідуальна траєкторія поглиблення професійних компетенцій, застосування набутих знань на післякурсному етапі.

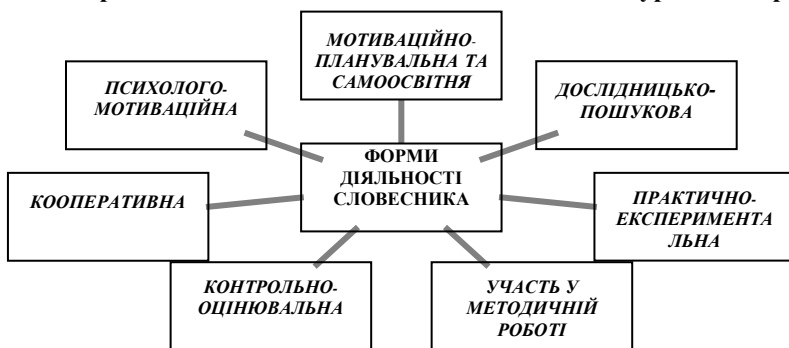
За інноваційної кредитно-модульної системи **заліковий освітній кредит** перетворюється на дієву стимулювальну складову навчального процесу, стає потужною мотиваційною домінантою самовдосконалення і самореалізації педагога протягом усього міжестабліційного циклу. Кількість залікових кредитів на післякурсному періоді визначається рівнем реалізації завдань модульної програм професійно-фахового й індивідуально-особистісного розвитку педагога, змістом і формами організації підвищення кваліфікації, участю вчителя-словесника й результатами (рівнем) виконання слухачем запланованих видів робіт, отриманого методичного продукту, активності, інноваційності.

Модульна програма неперервного професійно-особистісного розвитку педагога протягом пролонгованого післякурсного періоду надасть можливість методичній службі, керівним кадрам навчального закладу простежити формування та вдосконалення професійної компетентності й базових компетенцій вчителя-словесника, роботу над **системним міжкурсним творчим проектом**, а самому педагогу –

побудувати й зrealізувати індивідуальну траєкторію власного професійно-фахового й індивідуально-особистісного зростання протягом п'яти років, отримати за результатами позачергову кваліфікаційну категорію тощо. Модульна програма професійно-фахового й індивідуально-особистісного розвитку педагога в пролонгований міжкурсовий період спрямовує діяльність учителя-словесника щодо виконання завдань професійно-особистісного самотворення і самореалізації, зокрема участь учителя-словесника в певних формах підвищення кваліфікації (мотиваційно-планувальній і самоосвітній, дослідницько-пошуковій, практично-експериментальній, контрольно-оцінювальній, психолого-мотиваційній, кооперативній творчій діяльності, участь у методичній роботі та ін.), реалізацію форм і методів роботи для накопичення залікового кредиту, розробку системного міжкурсового творчого проекту, створення певного методичного продукту тощо (див. Схема 3.1).

Схема 3.1

Форми діяльності вчителя-словесника в післякурсовий період

За інноваційною кредитно-модульною системою підвищення кваліфікації кожен педагогічний працівник, який підлягає атестації, може підвищувати професійно-фаховий та особистісний рівень за індивідуально складеним освітнім маршрутом у межах 900 годин, при цьому навантаження на рік становить 180 годин. Кількість залікових одиниць на один рік становить 5-8 кредитів, за весь міжкурсовий період підвищення кваліфікації дорівнює 25-40 кредитам ECTS (див. табл. 3.1). Варто зазначити, що заліковий кредит чітко корелюється з певною кількістю балів за реалізовані форми і види професійної діяльності, рівень виконання міжкурсів завдань, отриманий методичний продукт, активність, інноваційність і творчість учителя.

Таблиця 3.1

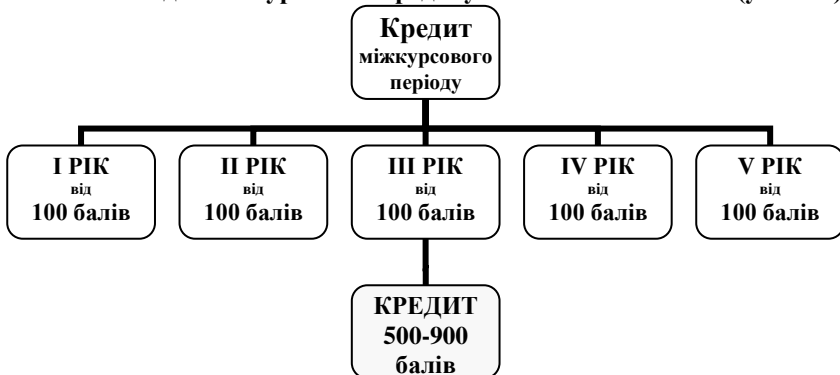
**Розподіл залікового міжкурсового кредиту
професійно-особистісного зростання педагогічних працівників**

Міжкурсовий період	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість балів
I рік	5-8 кредитів	180 годин	Від 100 балів
II рік	5-8 кредитів	180 годин	Від 100 балів
III рік	5-8 кредитів	180 годин	Від 100 балів
IV рік	5-8 кредитів	180 годин	Від 100 балів
V рік	5-8 кредитів	180 годин	Від 100 балів
Усього за період	25-40 кредитів	900 годин	500-900 балів

Мінімальна кількість балів за один рік міжкурсового періоду може становити від 100 балів, отже, заліковий кредит першого року становить від 100 балів, другого року – від 100 балів, третього року – від 100 балів, четвертого року – від 100 балів, п'ятого року – від 100 балів (див. Схема 3.2). Таким чином, заліковий міжкурсовий кредит педагога за п'ять років післякурсового періоду становитиме від 500 до 900 балів. Розподіл кредиту за кожен рік післякурсового періоду систематизує наступна схема.

Схема 3.2

Розподіл міжкурсового кредиту вчителя-словесника (у балах)

Накопичення міжкурсового залікового кредиту закономірно відображає рівень участі педагога в різних формах підвищення кваліфікації, наприклад, учасник, доповідач, слухач, тренер, розробник тощо. Також протягом міжатастаційного циклу вчитель-словесник працює над певною методичною проблемою, результати якої знаходять відбиття у формі міжкурсового творчого проекту, певного створеного й апробованого методичного продукту, зокрема навчальної програми,

підручника, посібника, навчально-методичних розробок, рекомендацій, дидактичних матеріалів, хрестоматій, збірок творчих робіт учнів і под. Міжкурсовий кредит учителя-словесника визначається кореляцією між певною кількістю балів та професійними індикаторами-характеристиками вчителя за виконувани види і форми професійної діяльності, урахуваючи рівень професійної компетентності, вияв інноваційності, творчості, системність і плановість роботи, результативність, створений методичний продукт тощо. Оцінювання завдань міжкурсового циклу підвищення кваліфікації на засадах кредитно-модульної системи пропонуємо здійснювати за 12-бальною шкалою, отже, сума балів за виконання словесником тієї чи іншої форми професійної діяльності з урахуванням рівня виконання завдань післякурсового періоду, індикаторів-характеристик, може становити **від 1 до 12 балів**. Отже, йдеться про **рівні реалізації завдань міжкурсового періоду**, серед яких розмежовуємо:

- 1) **репродуктивний** (1-3 бали);
- 2) **оптимальний** (4-6 балів);
- 3) **системно-моделювальний** (7-9 балів);
- 4) **творчий або інноваційний** (10-12 балів).

Для того, щоб коректно й обґрунтовано було виставлено ту чи іншу суму залікового міжкурсового кредиту за певний вид професійної діяльності, об'єктивно визначено творчий внесок педагога, його когнітивно-технологічну і методичну креативність, пропонуємо слугуватися критеріями оцінювання, що ґрунтуються на співвідношенні кількості балів з рівнями реалізації завдань міжкурсового періоду. Міжкурсовий кредит учителя-словесника визначається кореляцією певної кількості балів професійним індикаторам-характеристикам учителя за виконувани види (форми) професійної діяльності (див. табл. 3.3), урахуваючи рівень професійної компетентності і майстерності, вияв інноваційності, творчості, системність роботи, якість і результативність.

Таблиця 3.3

Рівні реалізації завдань міжкурсового етапу

Рівень	К-ть балів	Основні індикатори-характеристики діяльності вчителя-словесника в післякурсовий період
--------	------------	--

РЕПРОДУКТИВНИЙ	1 2 3	<p>Словесник – пасивний учасник на всіх етапах міжтастастійного періоду. Спроектвана модель формування та удосконалення професійної діяльності має декларативний характер. Вирішує дидактично-методичні завдання шляхом застосування раніше засвоєних прийомів, розроблених методичних рекомендацій, зразків. Основою діяльності стає теоретичний еталон, що відтворюється, копіюється без урахування конкретних умов. Професійна діяльність включає лише репродуктивні дії, переважно традиційно-стереотипні прийоми та засоби навчання. Учитель не вдосконалює своєї методики викладання. Низька результативність на рівні навчального закладу. Невміння аналізувати динамічні ситуації в НВП, формулювати й оперативно вирішувати нові дидактично-методичні задачі; залишає поза увагою питання прогнозування розвитку й виховання учнів. Не розширює знань зі свого предмета, задовольняючись тим, що отримав під час навчання в педагогічному закладі; недостатня методично-програмова обізнаність. Планування діяльності здійснюється на основі безсистемного аналізу суб'єктного досвіду учнів, результатів попередньої роботи, неглибоких знань на рівні підготовки учнів до сприйняття нового. Не передбачено узгодженості дій з колегами кафедри, навчального закладу. Слабка навчальна мотивація школярів або її відсутність. Практикує, але без успіху активні технології навчання; погано володіє способами оптимізації НВП. Не варіює методи навчально-пізнавальної діяльності, методи активізації на різних етапах уроку застосовує рідко. Переважає пасивно-монологічна модель навчання, традиційні методи одностороннього пояснення.</p>
-----------------------	----------------------------------	---

ОПТИМАЛЬНИЙ	4 5 6	<p>Учитель-словесник здійснює удосконалення професійної компетентності за розробленою програмою професійного саморозвитку й самореалізації. Бере участь у реалізації завдань міжзастаційного періоду. Адаптує форми, методи, прийоми роботи, обмежуючи їх локальним поширенням, тобто в межах класу, школи без глибокого дидактичного обґрунтування. Середня результативність на рівні навчального закладу, результативність міського рівня має хаотичний, випадковий характер. Виконує державні навчальні програми, володіючи стратегією навчання учнів ЗВУ. Ефективно вирішує дидактично-методичні задачі, щоб досягти мети: поєднати в навчальному процесі практичний, освітній, розвивальний та виховний аспекти, врахувати навчальну ситуацію, використати дослідження сучасної педагогічної науки. Не виходить за межі загальновідомих традиційних та інноваційних навчальних технологій, рішення не вирізняються оригінальністю, творчістю; не ставить пошукових завдань, не експериментує. Зростання педагогічної майстерності обмежується потребами сьогодення. Учитель володіє стратегією навчання учнів ЗВУ лише за окремими розділами курсу. Мета й завдання діяльності обґрунтовані, але не визначені рівні засвоєння учнями бази знань і відповідних форм та методів роботи. Переважають традиційні методи і прийоми навчально-пізнавальної діяльності учнів.</p>
СИСТЕМНО-МОДЕЛЮВАЛЬНИЙ	7 8 9	<p>Постійний творчий пошук шляхів самовдосконалення форм, методів, прийомів роботи. Перспективний педагогічний досвід набуває певної системи на міжшкільному, районному рівні. Словесник добре володіє ефективними інноваційними формами й методами роботи. Перевага проблемних та пошукових методів навчання, що відповідають мотивам, потребам, нахилам учнів. Враховує в НВП суб'єктний досвід учнів, роль навчального матеріалу, міжпредметні зв'язки. Моделює індивідуальну траєкторію розвитку кожного учня, рівень засвоєння з теми, форми й методи навчально-пізнавальної діяльності. Висока, стабільна результативність на рівні школи, висока результативність міського рівня. Висока активність вчителя на шкільному рівні. Систематичне впровадження ППДС та поширення власного досвіду. Тісна співпраця з колегами суміжних кафедр, розробка й проведення інтегрованих заходів.</p>

ТВОРЧИЙ (ІННОВАЦІЙНИЙ)	10 11 12	<p>Творчий, інноваційно-експериментальний, проектний підхід до виконання міжкласних форм діяльності. Учитель-словесник здатний до оригінального моделювання активних методів роботи та розв'язання навчально-виховних задач на інноваційній, авторській основі. Має власні методичні розробки, схвалені науково-методичними установами відповідного рівня. Власний ППДС, інноваційні педагогічні технології виносить на обласний, міський рівень, ЗМІ. Переможець конкурсів «Учитель року», «Кращий працівник року», конкурсів педагогічної майстерності. Педагог-інноватор, самомотивований на експеримент, дослідження, новаторство, постійний педагогічно-методичний пошук. Професійні знання, педагогічна креативність, потреба в професійній самоактуалізації, творча позиція уможливають здатність учителя змінювати досвід методичної діяльності, що перестав бути продуктивним за певних педагогічних обставин, упроваджувати в практику оригінальні засоби і способи навчальної взаємодії з учнями для їхнього творчого розвитку. Вміє модифікувати ППДС, перекомбінувати вже відомі елементи, методи навчальної діяльності, створювати нові, оригінальні форми, прийоми і засоби навчання та їх нестандартні комбінації. У роботі переважають інноваційні педагогічні технології, методи кооперативного, активного та інтерактивного навчання, методи критичного мислення і под., що забезпечують високу результативність та якість НВП. Здатність до педагогічної імпровізації в ході втілення педагогічного задуму, мобільного регулювання і корегування процесу. Характер планування визначається самоустановкою на досягнення оптимальних результатів, рефлексією. Диференційований та особистісно зорієнтований підходи. Організація позаурочної діяльності учнів має цілеспрямований характер. Тісна співпраця з колегами суміжних кафедр, проведення інтегрованих заходів.</p>
-------------------------------	-------------------------	---

Усі професійні досягнення і здобутки вчителя фіксуються протягом п'яти років у **Щоденнику міжкурсового періоду вчителя-словесника**. Оцінювання професійної діяльності педагога в міжкурсовий період обов'язково включатиме експертно-діагностичну оцінку експертів і самооцінку вчителя-словесника. У Щоденнику міжкласного періоду передбачено дві шкали вимірювання рівня виконання завдань: перша – **самооцінка педагога**, друга – **оцінка експертів**. Експертна оцінка виводиться наступним вектором взаємодії суб'єктів організації неперервного навчання: 1) адміністрація навчального закладу, члени

атестаційної комісії; 2) керівник ШМО, керівник ММО, методист МУО; 3) представники кафедри (кабінету) української мови та літератури ІППО; 4) представники шкільного методичного об'єднання вчителів-словесників, колеги суміжних кафедр; 5) учні (і батьки); 6) психологічна служба навчального закладу; 7) тьютор курсів підвищення кваліфікації ІППО. За особистісно зорієнтованого підходу до оцінювання рівня професійної компетентності в міжатастаційний період більш вдалим, на нашу думку, є застосування так званого «методу 360» (див. Схема 3.4), коли загальний рейтинг учителя визначає за однаковими анкетними (діагностичними) характеристиками адміністрація, колеги, учні, батьки, представники громадськості, також обов'язково враховується самооцінка словесника.

Схема 3.4

Використання «методу 360» під час атестації вчителя-словесника

Сума залікового освітнього кредиту визначається активністю, творчою участю вчителя в тих чи інших формах підвищення кваліфікації

(див. табл. 3.2), зокрема організатор, учасник, слухач, доповідач, тренер, розробник та ін.

Таблиця 3.2

Орієнтовний розподіл залікових кредитів міжкурсового періоду за кредитно-модульною системою підвищення кваліфікації

№	Форми професійно-особистісного зростання вчителя	К-ть годин	Кредит
Мотиваційно-планувальна та самоосвітня діяльність			
1.	Аналіз власних професійно-особистісних характеристик, виявлення здібностей, нахилів, потреб, найближчих і подальших перспектив	2	0,05 кредиту
2.	Планування індивідуально-особистісної програми професійного самотворення, саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації в післякурсний період	2	0,05 кредиту
Дослідницько-експериментальна діяльність			
3.	Відвідування уроків, позакласних заходів керівника-методиста, колег; аналіз уроків	9	0,25 кредиту
4.	Відкритий урок для педагогічних працівників освітнього округу, району, міста	18	0,5 кредиту
5.	Проведення майстер-класу, тренінгу	36	1 кредит
6.	Учасник майстер-класу, тренінгу	9	0,25 кредиту
7.	Учасник проекту	9	0,25 кредиту
8.	Участь в освітянських заходах районного рівня	9	0,25 кредиту
9.	Участь в освітянських заходах обласного, всеукраїнського, міжнародного рівня	18	0,5 кредиту
10.	Учасник обласних опорних закладів, шкіл ППДС, шкіл-лабораторій	36	1 кредит
11.	Участь у стажуванні	18	0,5 кредиту
12.	Творчий звіт учителя про реалізацію завдань міжкурсового періоду (нарада, методоб'єднання, кабінет української мови та літератури ІППО)	2	0,05 кредиту
13.	Участь у професійних конкурсах («Учитель року», «Кращий працівник року», конкурс педагогічної майстерності, «Фестиваль педагогічних ідей і знахідок»)	108	3 кредити
Методична робота			
14.	Участь у роботі методичного об'єднання навчального закладу (довідь, виступ, лекція, тренінг тощо)	9	0,25 кредиту

15.	Участь у роботі методичного об'єднання освітнього округу, району, міста	18	0,5 кредиту
16.	Керівник методичного об'єднання, творчої групи, Школи молодого творчого вчителя (методиста)	36	1 кредит
17.	Учасник технопарку, Школи молодого вчителя (методиста), Школи передового досвіду, Школи професійної майстерності	36	1 кредит
18.	Учасник методичних турнірів, дебатів, аукціонів, проблемних столів, творчих лабораторій тощо	9	0,25 кредиту
19.	Обмін ППДС на нарадах, педрадах, методичних об'єднаннях, у періодичній пресі, Інтернет-ресурсах тощо	18	0,5 кредиту
20.	Член журі професійних (творчих) конкурсів	18	0,5 кредиту
21.	Рецензент або експерт науково-методичних матеріалів, навчальних програм	18	0,5 кредиту
22.	Учасник інших форм підвищення кваліфікації (стажування, перепідготовка, тьюторство)	18	0,5 кредиту
23.	Реалізатор соціально-педагогічних проєктів, програм	9	0,25 кредиту
Науково-методичний супровід навчально-виховного процесу			
24.	Укладання творчого портфоліо вчителя-словесника	4	0,1 кредиту
25.	Розробка авторських програм, спеціальних і факультативних курсів, медіатек	36	1 кредит
26.	Написання підручників, посібників, збірників дидактичних матеріалів, хрестоматій, методичних бюлетенів	36	1 кредит
27.	Укладання науково-методичних комплексів	36	1 кредит
28.	Розробка діагностичних процедур, завдань і тестів з української мови та літератури	18	0,5 кредиту
29.	Написання статті навчально-методичного спрямування	9	0,25 кредиту
30.	Випуск збірки творчих, дослідницьких і проєктних робіт учнів	18	0,5 кредиту
31.	Комп'ютерна презентація результатів дослідження	2	0,05 кредиту
32.	Апробація навчальних посібників, електронних засобів навчального призначення	9	0,25 кредиту
33.	Розробка й апробація міжкурсового пролонгованого творчого проєкту	36	1 кредит
Контрольно-оцінювальна діяльність			

34.	Підготовка учнів до участі в конкурсах, предметних олімпіадах, змаганнях	108	3 кредити
35.	Підготовка учнів до ЗНО з української мови та літератури, моніторингових досліджень навчальних досягнень учнів, річного оцінювання	36	1 кредит
36.	Організація позаурочної діяльності учнів: літературного гуртка, студії, клубу, товариства	36	1 кредит
37.	Проведення декади української мови та літератури, конференції, літературного вечора, фольклорного свята, інтелектуального заходу	18	0,5 кредити
38.	Створення літературного музею, світлиці, кабінету словесності	36	1 кредит
39.	Проведення інтегрованих позакласних заходів	4	0,1 кредити

Для зарахування і трансферу міжкурсового кредиту на наступних курсах підвищення кваліфікації необхідно підтвердити фактичне виконання запланованої і зrealізованої роботи в Щоденнику: міжатастаційний освітній кредит учителя-словесника засвідчується підписами директора, голови шкільного методоб'єднання, представником (міськ)райметодкабінету, печатками відповідних установ. Результати роботи вчителя-словесника за весь міжатастаційний цикл, що зафіксовані в Щоденнику міжкурсового періоду, програмою індивідуально-особистісного і професійно-фахового саморозвитку та самореалізації, представляються до атастаційної комісії.

На наступному циклі підвищення кваліфікації за кредитно-модульною системою також передбачено **трансфер накопиченого за весь міжатастаційний період кредиту**.

За успішного виконання завдань попереднього післякурсного циклу вибудовується індивідуальних освітній маршрут учителя української мови та літератури з орієнтацією на перспективні напрацювання протягом міжатастаційного періоду, набутого рівня професійної компетентності, сформованих компетенцій, уможлиблюється вибір учителем-словесником окремих варіативних курсів (програм), самостійний вибір виду і теми творчої індивідуальної роботи, науково-дослідних завдань тощо.

IV. СПІВВІДНОШЕННЯ ВИМОГ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНИХ КАТЕГОРІЙ І ПЕДАГОГІЧНИХ ЗВАНЬ ТА МІЖАТЕСТАЦІЙНОГО КРЕДИТУ ПЕДАГОГА

Загальні вимоги до кваліфікаційних категорій та педагогічних звань¹ відповідають певним рівням професійної діяльності педагога, які містяться у професійно-кваліфікаційній характеристиці педагогічного працівника. Професійно-кваліфікаційна характеристика складається з компонентів, що включають: перелік функціональних обов'язків педагогічного працівника, компоненти професійної діяльності, результативність педагогічної діяльності:

➤ кваліфікаційна категорія «спеціаліст» – учитель, що забезпечує нормативні рівні й стандарти навчання та виховання;

➤ кваліфікаційна категорія «спеціаліст II категорії» – учитель, що виявляє певний рівень професіоналізму, застосовує сучасні форми й методи навчання і виховання, досяг вагомих результатів у педагогічній діяльності. Стаж безпосередньої педагогічної роботи – не менше 3 років;

➤ кваліфікаційна категорія «спеціаліст I категорії» – учитель, що виявляє ґрунтовний рівень професіоналізму, добре володіє ефективними формами і методами педагогічної діяльності, досяг значних результатів у вирішенні навчально-виховних завдань. Стаж безпосередньої педагогічної роботи – не менше 5 років;

➤ кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії» – учитель, який виявляє високий рівень професіоналізму, ініціативи, творчості, досконало володіє ефективними формами й методами організації навчально-виховного процесу, що забезпечує високу результативність і якість роботи. Стаж педагогічної роботи – не менше 8 років.

Педагогічні звання:

➤ педагогічне звання «старший учитель» присвоюється педагогу, що досяг високого професіоналізму в роботі, систематично використовує прогресивний педагогічний досвід і бере участь у його поширенні, що постійно працює над власним професійним удосконаленням;

➤ педагогічне звання «учитель-методист», «викладач-методист» присвоюється вчителю, що застосовує ефективні форми й методи роботи в навчально-виховному процесі, узагальнює передовий педагогічний

¹ Матеріали адаптовано з: «Типове положення про атестацію педагогічних працівників України. – Наказ МОН України від 01.12.98 р. № 419», «Типове положення про атестацію педагогічних працівників загальноосвітніх, дошкільних, позашкільних навчальних закладів [Електронний ресурс]: проект. – Режим доступу: <http://oipoppp-edu.net/content/view/1213/66/>»

досвід, бере активну участь у розробленні шкільного компонента змісту освіти, діяльності професійних педагогічних об'єднань, асоціацій, надає практичну допомогу педагогічним працівникам інших закладів в освоєнні досвіду провідних педагогів, має власні методичні розробки.

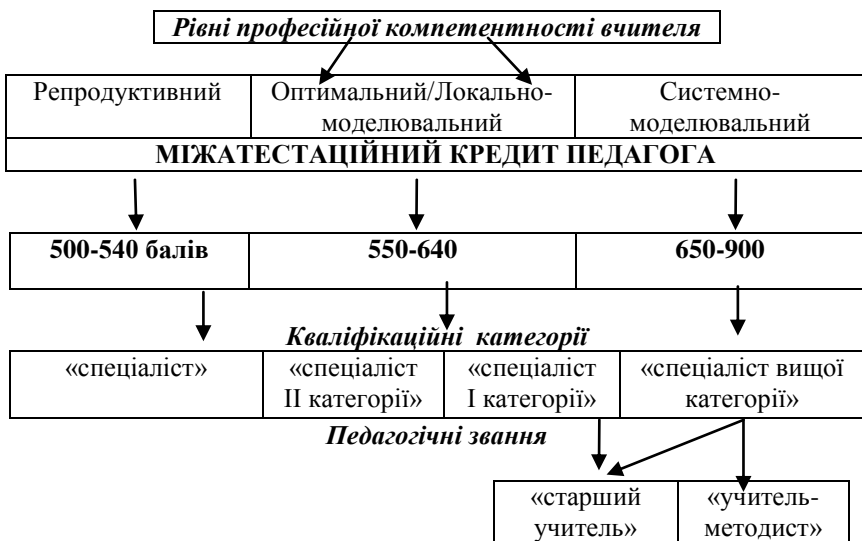
Зазначені педагогічні звання надаються педагогічним працівникам, які досягли високого професіоналізму в роботі, систематично використовують перспективний педагогічний досвід, беруть активну участь у його поширенні, надають практичну допомогу у становленні молодих педагогів, постійно працюють над своїм фаховим самовдосконаленням.

Рівень професійно-особистісного зростання вчителя-словесника, накопичений міжтестастійний кредит педагога, його творчі досягнення безпосередньо корелюються і проєктуються вимогами до кваліфікаційних категорій та педагогічних звань, чітко визначених Типовим положенням про атестацію педагогічних працівників України.

Пропонуємо обґрунтовану кореляцію рівнів професійної компетентності педагогічних працівників, зокрема репродуктивного, локально-моделювального, творчого рівнів, та кваліфікаційних вимог до кваліфікаційних категорій і педагогічних звань Типового положення про атестацію педагогічних працівників України (див. Схема 4.1).

Схема 4.1

Співвідношення вимог до кваліфікаційних категорій і педагогічних звань та міжтестастійного кредиту педагога

Під час чергової/позачергової атестації врахувати роботу вчителя-словесника на міжатаестаційному циклі, накопичений кредит на курсовому і післякурсому етапах, рівень реалізації завдань кожного етапу підвищення кваліфікації, простежити неперервне професійно-особистісне зростання, творчість, інноваційний пошук педагога, створений методичний продукт допоможе таблиця відповідності залікового міжатаестаційного кредиту певній кваліфікаційній категорії (див. табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Відповідність залікового міжатаестаційного кредиту педагога кваліфікаційній категорії

Рівень реалізації завдань міжатаестаційного періоду	Міжатаестаційний цикл			Відповідність кваліфікаційній категорії (позачерговий атестаційний категорії) / педагогічному званню
	Сума кредиту за курсовий період (двотижневі курси – 72 год.)	Сума кредиту за курсовий період (очно-дистанційні – 180 год)	Сума кредиту в післякурсому період (показник у балах)	
Репродуктивний	60-74	150-185	Від 500 до 540 балів	II категорія
Оптимальний/Локально-моделювальний	75-89	187-221	Від 550 до 640 балів	I категорія
Системно-моделювальний/Творчий (інноваційний)	90-100	225-250	Від 650 до 750 балів	ВИЩА КАТЕГОРІЯ
Педагогічні звання				
Системно-моделювальний/Творчий	90-100	225-250	Від 700 до 900 балів	СТАРШИЙ УЧИТЕЛЬ
Творчий (інноваційний)	90-100	225-250	Від 700 до 900 балів	УЧИТЕЛЬ-МЕТОДИСТ

Навчальне видання

СИДОРЕНКО Вікторія Вікторівна

**Професійно-особистісне зростання вчителя-словесника на засадах
кредитно-модульної системи:
Щоденник міжкурсвого періоду**

Навчальний посібник